

Oppervlakte bos in Vlaanderen die is opgenomen in verschillende beschermingsstatuten : enkele statistieken

door Anja Leyman en Kris Vandekerckhove

Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer

Vlaanderen is een zeer natuurarme regio. Door de sterke verstedelijking, industrialisering en intensivering van de landbouw zijn natuurlijke gebieden sterk teruggedrongen. Hoewel het Vlaamse bosareaal beperkt is (146.000 ha of een bosindex van net geen 11 %) vormen de bossen vaak de belangrijkste resterende natuurwaarden waar nog belangrijke natuurwaarden te vinden zijn. Dit geldt zowel voor de oeverbosgebonden natuurwaarden als ook voor heel wat natuurwaarden van open terreinen. Heidevelden en broekplassen (heide, spoorwaaier, graslanden) die vroeger deel uitmaakten van het landbouwgebied te vinden worden zijn momenteel vaak teruggedrongen tot nabije van de bossen (Henny & Vandekerckhove in press).

Anja Leyman
Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer
Gaverstraat 4 - 9500 Geraardsbergen
Tel: 054/43.61.66 - Fax: 054/43.61.60
www.ibw.vlaanderen.be

Vandaar dat zowel bij het bos- als het natuurbeleid steeds meer aandacht wordt besteed aan de invulling van de ecologische functie van onze Vlaamse bossen.

De instelling van bos- en natuurreservaten, het Europees natuurnetwerk Natura 2000 en het Vlaams Ecologisch Netwerk zijn drie verschillende benaderingen die elk op hun eigen manier een invulling geven aan natuurbescherming ook in bossen.

In dit artikel wordt getracht een beknopt overzicht te geven van de oppervlakte bos onder elk statuut en de algemene consequenties voor het bosbeheer. Er wordt ook ingegaan op eventuele overlappenden.

In een later artikel zullen de praktische gevolgen voor het bosbeheer van deze verschillende statuten meer in detail worden toegelicht.

■ INLEIDING

Het natuurbeschermingsbeleid in het algemeen, en meer specifiek naar bossen toe, kan opgesplitst worden in twee benaderingen/categorieën. Enerzijds is er de klassieke 'segregerende benadering': de bosgebieden met de belangrijkste natuurwaarden dienen veilig gesteld te worden als 'reservaten'. De aanwezige natuurwaarden zijn er dermate zeldzaam en kwetsbaar dat een verdere integratie van functies hier noodzakelijkerwijze leidt tot verdere achteruitgang of bedreiging van de aanwezige natuurwaarden. Het beheer wordt er volledig afgestemd op de ecologische functie.

Anderzijds worden ook inspanningen geleverd om de natuurbehoudsfunctie te integreren in alle overige multifunctioneel beheerde bossen. Als basisniveau geldt hier het standstill-principe: de natuurwaarde mag niet verder achteruitgaan door het uitgevoerde beheer. Vandaar dat geen kapmachtigingen worden verleend, of beheerplannen worden goedgekeurd die de omzetting van loofhout naar naaldhout, of de omzetting van structuurrijke, gemengde bestanden naar monoculturen voorzien.

Bossen die aan hogere (natuurbehouds)criteria voldoen, of een belangrijke functie hebben als buffer of verbingszone voor het vormen van grote eenheden natuur, werden opgenomen in het VEN 1ste fase, en in de Natura2000-gebieden. Hier is het de bedoeling dat het behoud van de aanwezige natuurwaarden wordt geïntegreerd in een duurzaam multifunctioneel bosbeheer, door de lat naar het beheer toe nog iets hoger te leggen (zie verder).

De Afdeling Bos & Groen gaat voor de domeinbossen nog verder, en legt zichzelf via de beheervisie (onder meer wat betreft het aandeel exoten) nog strengere normen op.

Om een idee te krijgen van de hoeveelheid bos die onder elk van deze statuten valt, werd vorig jaar op het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer een GIS-analyse uitgevoerd (Leyman & Vandekerckhove, 2002). Wat hierna volgt is een samenvatting van dit rapport, hier en daar up-to-date gebracht.

■ BOSSEN MET EEN STRIKTE BESCHERMING IN RESERVAATSCATEGORIEËN (BOS- EN NATUURRESERVAAT)

Momenteel is er iets minder dan 6.300 ha bos, zijnde ca. 4,3 % van de totale bosoppervlakte, opgenomen in de Vlaamse en erkende natuur- en bosreservaten.

De totale oppervlakte bosreservaat in Vlaanderen beslaat momenteel 1.670 ha. Zowat de totale oppervlakte bosreservaat bestaat ook effectief uit bos: slechts 90 ha bestaat uit open water, graslanden en heide die mee opgenomen zijn in het reservaat en een aangepast beheer krijgen.

Van de totale oppervlakte bosreservaat zijn zowat 1.495 ha aangewezen bosreservaten (eigendom Vlaams Gewest). De

90 ha open terrein situeert zich volledig in deze aangewezen bosreservaten. De overige 175 ha zijn erkende bosreservaten, eigendom van OCMW's (41 ha), gemeentes (69 ha) en privé-eigenaars (65 ha).

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen *integrale* bosreservaten en *gerichte* bosreservaten.

In de *integrale bosreservaten*, wordt een nulbeheer ingesteld. Bedoeling is de spontane bosdynamiek te laten plaatsvinden, zonder menselijke tussenkomst. Hierbij ontstaan belangrijke natuurwaarden die in klassiek beheerde bossen niet voorkomen (o.a. grote hoeveelheden zwaar dood hout). Bovendien vormen deze reservaten belangrijke wetenschappelijke studieobjecten, voor de studie van natuurlijke dynamieken en de daaraan gekoppelde biodiversiteit. In de *gerichte bosreservaten* wordt een specifiek beheer gevoerd, in functie van de aanwezige natuurwaarden, die voor hun overleven of ontwikkeling daarvan afhankelijk zijn. In beide gevallen worden bosgebieden onttrokken aan het productiebeheer, krijgen ze een extra beschermingsstatuut en een beheer dat leidt tot een hogere natuurwaarde.

Foto: Kris Vandekerckhove

Foto 1 - Spontane dynamieken leiden tot lichtrijke open plekken en grote hoeveelheden dood hout – Bosreservaat Kerselaerspleyn (Zoniënwood).

Een manuele berekening van de verdeling over integraal en gericht reservaat, op basis van de beheersplannen en ontwerp-beheersplannen voor alle bosreservaten, wordt weergegeven in Tabel 1.

Oppervlakte bos in bosreservaat met integraal beheer	1.200 ha
Oppervlakte bos in bosreservaat met gericht beheer	380 ha
Open terreinen in de bosreservaten (gericht beheer)	90 ha
TOTAAL	1.670 ha

Tabel 1: Oppervlakte integraal en gericht beheer in de bosreservaten (toestand augustus 2002).

■ BOSSEN IN NATUURRESERVAAT

In Vlaanderen is er momenteel ca. 12.500 ha natuurreservaat. Hiervan is ca. 5.000 ha Vlaams natuurreservaat (in eigendom of huur bij het Vlaams Gewest) en ca. 7.500 ha erkend natuurreservaat (in eigendom of huur bij erkende terreinbeherende verenigingen) (Weyembergh, 2003).

Daarnaast is er nog eens een bijna even grote oppervlakte, beheerd door de terreinbeherende verenigingen of Afdeling Natuur, die (nog) niet erkend of officieel aangewezen is. Het betreft gebieden waar de procedure nog lopende is, of gebieden onder beheerprotocol (bijvoorbeeld militaire domeinen) waar geen officieel reservaatstatuut mogelijk is.

Hoeveel bos in deze verschillende categorieën voorkomt, wordt niet echt bijgehouden. Tabel 2 geeft een schatting van deze oppervlakte, berekend via een GIS-analyse, gebaseerd op een overlay tussen de boskartering en de GIS-laag van de natuurreservaten (toestand eind 2000).

Oppervlakte bos in erkend natuurreservaat	2.245 ha
Oppervlakte bos in Vlaams natuurreservaat	1.805 ha
Oppervlakte bos in terreinen beheerd door verenigingen, nog niet officieel erkend als natuurreservaat	1.090 ha
Oppervlakte bos in terreinen beheerd door Afdeling Natuur, geen officieel statuut van Vlaams natuurreservaat	920 ha
TOTAAL	6.060 ha

■ Tabel 2: Oppervlakte bos in verschillende reservaatstatuten (toestand eind 2000).

In totaal was er dus eind 2000 ca. 4.050 ha bos opgenomen in de officieel erkende en Vlaamse natuurreservaten. Daarnaast beheerden de erkende terreinbeherende verenigingen en Afdeling Natuur toen nog eens ca. 2.000 ha bos, dat (nog) niet officieel het statuut van reservaat had.

Sinds eind 2000 is er zowat 3.000 ha erkend en Vlaams natuurreservaat bijgekomen (Weyembergh, 2003). Een nieuwe GIS-analyse leert ons dat dit een extra 630 ha bos betekent, wat het totaal van bos in de erkende en Vlaamse natuurreservaten op ca. 4.700 ha brengt.

Aangezien er in de natuurreservaten geen onderscheid wordt gemaakt tussen integrale en gerichte reservaten, is er ook geen registratie van het aandeel bossen met nulbeheer. Een rondvraag leverde ook geen concrete cijfergegevens hieromtrent op. Uit de rondvraag bleek wel dat richtinggevend kan gesteld worden dat ca. 60% van de bossen in beheer bij terreinbeherende verenigingen en Afdeling Natuur een niets-doen beheer kent, of een omvorming naar niets-doen (exotenbestrijding op korte termijn). Dit betekent dat er ruw geschat ca. 2.800 ha bos met nulbeheer is in de natuurreservaten, en 1.900 ha dat een gericht beheer kent.

■ REPRESENTATIVITEIT VAN BOSSEN IN NATUUR- EN BOSRESERVATEN

Bij de uitbouw van een netwerk van bosreservaten wordt getracht de diverse bostypes evenredig aan bod te laten komen, om zo een representatieve vertegenwoordiging te krijgen van de Vlaamse bostypes.

Binnen het VLINA-project 'Ecosysteemvisie bos' (De Keersmaecker et al, 2001), werd een kaartlaag aangemaakt die een achttal 'Potentieel Natuurlijke Vegetatietypes' (PNV's) onderscheidt, op basis van de kernserie van de bodemkaart. De PNV is de climaxvegetatie, het eindbeeld van de natuurlijke successie die onder de huidige omstandigheden op een bepaalde standplaats zou ontwikkelen. De kaart geeft dus een beeld van welke bostypes waar kunnen verwacht worden.

De PNV-kaartlaag werd hier gebruikt om via een GIS-analyse een eerste grofmazige interpretatie te maken van het representativiteitscriterium: zijn alle bostypes die in Vlaanderen voorkomen voldoende vertegenwoordigd in de reservaten?

Het is belangrijk te onderstrepen dat deze analyse evenwel enkel een 'eerste verkennend antwoord' geeft op deze vraag: de PNV-laag onderscheidt immers slechts een 8-tal grove types van bos, terwijl er toch, al naargelang de auteur, een 20-tal bostypes in Vlaanderen worden onderscheiden (Vandekerhove, 1998). De gegevens van de bodemkaart geven echter onvoldoende informatie voor een dermate gedetailleerde analyse. Ze bevatten immers geen informatie over de nutriëntenverhouding en het kalkgehalte in de bodem, factoren die sterk bepalend zijn voor het bostype dat er ontwikkelt. Bovendien is de bodemkaart op veel plaatsen verouderd wat betreft de vochttrap. Veel terreinen zijn immers sinds de opmaak van de bodemkaart (zowat 50 jaar geleden) verdroogd.

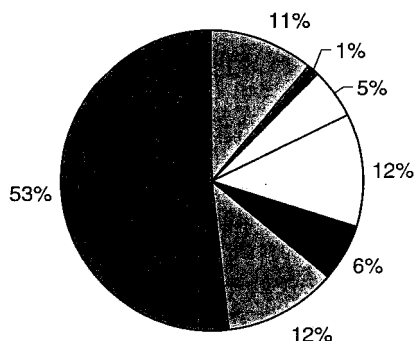
Daarnaast geeft de PNV-kaart enkel weer welk bostype zich *potentieel* kan ontwikkelen op die standplaats. Bijgevolg speelt ook de voorgeschiedenis (oud bos of recente bebossing, al dan niet spontane ontwikkeling) een belangrijke rol.

De interpretatie hier is dan ook enkel kwantitatief en niet kwalitatief, en zegt eigenlijk enkel iets over het voorkomen van de verschillende bodemtypes in de bossen in de reservaten. Wil men een echte interpretatie gaan maken van de representativiteit van de verschillende bostypes in het netwerk van de reservaten is een gedetailleerde analyse, op basis van de vegetatiekaarten voor alle reservaten noodzakelijk.

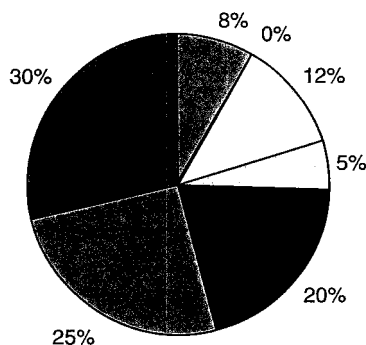
Uit Figuur 1 blijkt dat alle types die in de Vlaamse bossen voorkomen ook effectief in de reservaten zijn vertegenwoordigd, met uitzondering van de wilgenvloedbossen, die voorlopig niet in de bosreservaten voorkomen. Wel zijn de verhoudingen duidelijk verschillend ten opzichte van de actuele bedekking in Vlaanderen.

Zoals reeds gesteld laat deze analyse echter niet toe om een uitspraak te doen naar vertegenwoordiging van zeldzame specifieke bostypes (bv. Kalk-beukenbossen, Duinbossen,...), die immers niet via deze analyse kunnen worden onderscheiden.

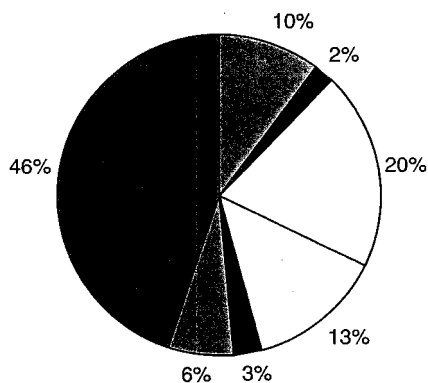
Verdeling PNV-typen voor de Vlaamse bossen

Verdeling PNV-typen voor de bosreservaten

Verdeling PNV-typen voor de natuurreservaten

- Niet gekend
- Wilgenfloedbossen
- Elzenbroekbossen
- Elzen-Vogelkersbossen
- Beukenbossen, Eiken-Haagbeukenbossen of rijke Eiken-Beukenbossen
- Typische Eiken-Beukenbossen
- Arme Eiken-Beukenbossen en Eikenbossen

Figuur 1: Procentuele verdeling van de PNV-typen in de Vlaamse bossen, de bosreservaten (toestand augustus 2002) en de bossen binnen de natuurreservaten (toestand eind 2000).

■ BOSSEN OPGENOMEN IN NATURA 2000

Het Europese Natura 2000 netwerk richt zich op de duurzame bescherming van soorten en levensgemeenschappen die op Europese schaal bedreigd zijn. In Vlaanderen zijn in het kader hiervan **vogelrichtlijngebieden** (VRL, ca 98.000 ha) en **habitatrichtlijngebieden** (HRL, ca 102.000 ha) afgebakend.

De richtlijn stelt dat de Lid-Staten voor deze gebieden de nodige instandhoudingmaatregelen voorzien voor de habitats en de soorten die in die gebieden voorkomen, en waarvoor het is afgebakend. Deze instandhoudingmaatregelen moeten er voor zorgen dat de natuurlijke habitat en de flora en fauna in een gunstige staat van instandhouding worden gehouden of hersteld, rekening houdende met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Hieruit mogen we besluiten dat economische, sociale en culturele activiteiten in het gebied behouden kunnen blijven. Positieve natuurbehoudsmaatregelen moeten zelfs rekening houden met deze activiteiten (EC DG ENV-Nature & Biodiversity 2002, Europese Gemeenschap 2000).

Het gewijzigde Natuurdecreet (augustus 2002) zorgt onder andere voor de omzetting van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in eigen Vlaamse regelgeving. Zo dient de administratieve overheid vergunningsplichtige activiteiten die significante negatieve gevolgen hebben voor een richtlijngebied te weigeren.

Specifiek naar het bosbeheer toe gelden volgende basisregels: een multifunctioneel bosbeheer blijft mogelijk (en is zelfs de regel), onder dié voorwaarde dat de huidige toestand van de habitat niet mag degraderen door ongunstige beheersopties: habitatwaardig bos mag niet omgezet worden in coniferenplantages; structuurrijke, halfnatuurlijke gemengde bossen mogen niet worden herleid tot meer homogene bestanden.

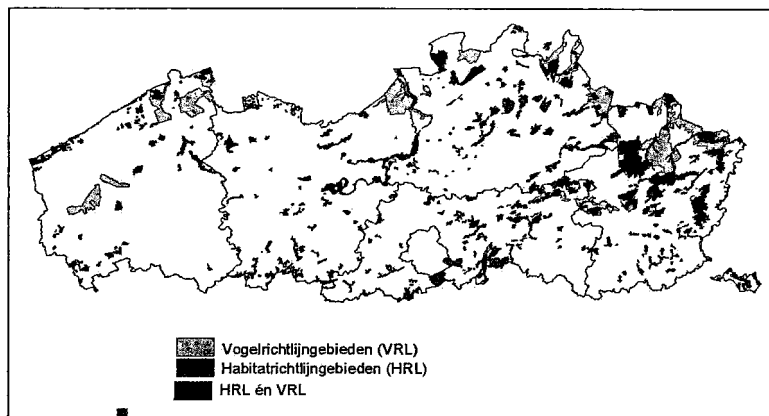
Belangrijk is om op te merken dat 'behoud van de gunstige staat van instandhouding' sterk afhankelijk is van het referentiepunt, zijnde het ogenblik van de aanduiding als habitat- of vogelrichtlijngebied. Voor bv. zeer soortenrijke bossen met een rijke structuur zullen strengere maatregelen genomen moeten worden om het behoud te kunnen garanderen, terwijl in minder waardevolle habitatwaardige bossen minder strengere maatregelen kunnen volstaan (EC DG ENV-Nature & Biodiversity 2002).

Ook de open habitatwaardige vegetaties in het bos (aanwezige heideterreinen, vennen,...) moeten een aangepast beheer krijgen om een 'gunstige staat van instandhouding' te garanderen.

Hetzelfde geldt voor de soorten van bijlage 2 (of de vogelsoorten uit de bijlage van de vogelrichtlijn): indien een gebied onder andere is afgebakend voor bepaalde vleermuissoorten, moet bij het beheer extra aandacht worden besteed aan de specifieke habitateisen van deze soorten (bijvoorbeeld: behoud van holle bomen).

We kunnen dus stellen dat in principe ook hier de basisdoelstelling van het stand-still-principe, dat eigenlijk voor alle bossen in Vlaanderen geldt, van toepassing blijft. Het belangrijkste verschil is dat de eigenaar extra aandacht moet besteden aan behoud en ontwikkeling van de specifieke soorten en habitats waarvoor het gebied is afgebakend, en dit ook duidelijk moet aangeven in zijn beheerplan.

Uit de analyse blijkt dat er heel wat overlappings zijn tussen de beide statuten (HRL en VRL), wat ook te zien is in de overzichtskaart (Figuur 2).

Figuur 2: Overzichtskaart met Habitat- en Vogelrichtlijngebieden.

In tabel 3 wordt een schatting gegeven van het areaal bos dat tot één van beide of beide categorieën behoort, gebaseerd op een GIS-analyse van de Natura2000-laag en de boskartering.

Eigenaar	Bos enkel gelegen in HRL	Bos, gelegen in zowel HRL als VRL	Bos enkel gelegen in VRL	Bos in de unie van HRL en VRL
Vlaamse overheid	7.272 ha	1.854 ha	980 ha	10.106 ha
Provincie	437 ha	0 ha	0 ha	437 ha
Gemeente	2.958 ha	1.577 ha	1.109 ha	5.665 ha
Openbare instellingen	1.055 ha	68 ha	136 ha	1.258 ha
Privé-bos	21.921 ha	10.258 ha	6.214 ha	38.401 ha
Andere	1.819 ha	873 ha	272 ha	2.965 ha
TOTAAL	35.463 ha	14.629 ha	8.711 ha	58.832 ha

Tabel 3 : Oppervlakte bos, gelegen in Habitat- en vogelrichtlijngebieden, ingedeeld naar eigendoms categorie.

Volgens de aanbevelingen van de Europese Commissie dient minimaal 20%, maar liever 40%, van het areaal van de habitattypes opgenomen te worden in de speciale beschermingszones (SBZ, combinatie van de habitat- en vogelrichtlijngebieden) (ETCNC, 1999a&b). Voor de bossen in het deel van Vlaanderen dat in het continentale domein valt (Voerstreek), vormt dit geen probleem: het volledige bosareaal is er opgenomen in habitatrichtlijngebied. Voor het Atlantische gebied (rest van Vlaanderen) leverde een andere analyse van het IBW volgende cijfers op (De Keersmaeker & Vandekerckhove, 2000) voor de bossen in Habitatrichtlijngebied (Vogelrichtlijngebied buiten beschouwing gelaten):

- De habitatrichtlijngebieden beslaan in totaal een oppervlakte van ca 111.000 ha.
- Hiervan is ongeveer 50.000 ha bos.
- 20.000 ha hiervan is 'oud-bos – senso latu' (bos op de Ferrariskaart van 1775 en nu ook bos).
- Ongeveer 30.000 ha hiervan is privé-bos, de rest (20.000 ha) is eigendom van het Vlaams gewest of andere lagere overheden en OCMW's. Dit betekent dat de private bossen hier slechts 60% uitmaken, terwijl dat voor alle bos in Vlaanderen ca 70% is.
- 16.600 ha is, volgens een analyse van het IBW, actueel habitatwaardig bos, dit betekent dat het bos voldoet aan de beschrijving van het habitattype, zoals geformuleerd in de handleiding van de Commissie (EC DG Environment, 1999; De Keersmaeker & Vandekerckhove, 2000). De overige bossen zijn mee opgenomen omdat zij belangrijke potenties hebben voor de ontwikkeling van deze habitattypes, of omdat ze een belangrijke bufferende of verbindende functie hebben voor de aangrenzende habitats.

■ BOSSEN OPGENOMEN IN HET VEN 1STE FASE

Een derde beschermingsstatuut dat in het leven werd geroepen is het VEN, het Vlaams Ecologisch Netwerk. De afbakening heeft een tweeledige juridische basis : het besluit rond het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) en het decreet Natuurbehoud. Na het doorlopen van een openbaar onderzoek werd op 18 juli 2003 de eerste fase van het VEN definitief goedgekeurd (ca 85.000 ha van de geplande 125.000 ha).

Hoofddoel van het VEN is de natuur in Vlaanderen een betere bescherming bieden, door de creatie van grote ruimtelijk coherente gehelen, met daarin de meest waardevolle gebieden. Bij het VEN 1ste fase werden enkel gebieden gelegen in groene ruimtelijke bestemmingen opgenomen.

Voor elke ruimtelijke eenheid van het VEN zal een natuurrichtplan opgesteld worden, dat de belangrijkste doelstellingen voor het natuurbehoud binnen het gebied vastlegt, en voor de komende planningsperiode (20 jaar) in overleg met alle betrokken partijen (eigenaars, grondgebruikers,...) een aantal realisaties vooropstelt.

Bosbeheer in het VEN blijft uiteraard mogelijk, maar moet voldoen aan de criteria duurzaam bosbeheer, en aan de bepalingen van een goedgekeurd natuurrichtplan. Dit betekent onder andere dat een uitgebreid beheerplan moet worden opgemaakt, en dat ook bij het multifunctioneel beheer extra aandacht wordt besteed aan belangrijke natuurwaarden. Daar staat tegenover dat er, o.a. voor de opmaak van dit uitgebreid beheersplan, en voor het beheer ter bevordering van de ecologische bosfunctie, extra subsidies kunnen bekomen worden en dat er een vrijstelling is op onroerende voorheffing en de successierechten (Besluiten van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 - meer info op <http://www.bosengroen.be>).

Eigenaars-categorie	Eigendomsverhoudingen Bos in Vlaanderen (ha - %)		Opp. bos gelegen in VEN 1 ^{ste} fase (ha - %)		Aandeel bos (%) gelegen in het VEN
Vlaams Gewest	13.599 ha	9%	7.095 ha	15%	52 %
Provincie	730 ha	1%	410 ha	1%	56 %
Gemeente	14.218 ha	10%	6.154 ha	13%	43 %
Privé-bossen	108.348 ha	74%	31.573 ha	66%	29 %
Andere	9.321 ha	7%	2.499 ha	5%	27 %
Totaal	146.216 ha	100%	47.731 ha	100%	33 %

Tabel 4: Oppervlakte bos, gelegen in het VEN 1ste fase, verdeeld over de verschillende eigenaarscategorieën (op basis van de Boskartering van 2000).

In tabel 4 wordt aangegeven welke oppervlakte bos (boskartering 2001) gelegen is in het recent goedgekeurd VEN 1ste fase.

Hieruit blijkt dat ca 1/3 van het Vlaamse bosareaal is opgenomen in het VEN 1ste fase, en dat meer dan de helft van het VEN 1ste fase uit bos bestaat (47.731 ha effectief bos op een totaal van 84.972 ha).

De verdeling over de verschillende eigendoms categorieën ligt in dezelfde grootte-orde als die voor alle bossen in Vlaanderen, zij het dat er verhoudingsgewijs toch duidelijk minder privé-bossen ingesloten zijn : ruim de helft van de domeinbossen en Provinciale domeinen zijn opgenomen, terwijl minder dan een derde van het areaal privé-bos in het VEN 1ste fase is opgenomen.

COMBINATIES VAN DE VERSCHILLENDE STATUTEN

Tabel 5 geeft een overzicht van de oppervlakteverdelingen van het bos in Vlaanderen, behorende tot verschillende combinaties van VEN 1ste fase en Natura 2000. Dit laat toe na te gaan in hoeverre beide ruimtelijke statuten al dan niet met elkaar overlappen.

Eigenaar	VEN én SBZ	VEN buiten SBZ	SBZ buiten VEN	Buiten VEN en buiten SBZ	Totaal bos in Vlaanderen
Vlaams Gewest	6.153 ha	943 ha	3.953 ha	2.544 ha	13.592 ha
Provincie	406 ha	4 ha	31 ha	289 ha	730 ha
Gemeente	3.909 ha	2.245 ha	1.756 ha	6.240 ha	14.150 ha
Openbare instellingen	706 ha	135 ha	552 ha	2.128 ha	3.521 ha
privé-bossen	22.571 ha	9.002 ha	15.830 ha	60.528 ha	107.931 ha
Overige	1.396 ha	272 ha	1.577 ha	2.539 ha	5.776 ha
TOTAAL	35.131 ha	12.600 ha	23.701 ha	74.268 ha	145.699 ha

Tabel 5 : Verdeling van het bos in Vlaanderen over de combinatie van VEN 1ste fase en Natura 2000 (SBZ), en dit voor verschillende eigendoms categorieën.

Zo zien we dat ongeveer de helft van de Vlaamse bossen hetzelfde in het VEN 1ste fase gelegen zijn, hetzij in het Natura 2000 – netwerk. Ruim 35.000 ha bos ligt zowel in Natura 2000 als in het VEN.

Bij de combinatie van de beide statuten zijn de verschillen tussen de eigenaarscategorieën nog meer uitgesproken : ruim 80% van de domeinbossen zijn opgenomen in Natura 2000 en/of VEN 1ste fase, terwijl dit voor privé-bossen minder dan 45% bedraagt. De overige eigenaarscategorieën zitten daar tussenin. ■

LITERATUUR

De Keersmaeker L., Rogiers N., Lauriks R. & De Vos B. (2001). Ecosysteemvisie bos Vlaanderen, ruimtelijke uitwerking van de natuurlijke biotopen op basis van bodemgroeperingseenheden en historische boskaarten. Eindverslag van het project VLINA C97/06. IBW Bb R 2001.008.

ETCNC (1999a) Atlantic Region. Summary of conclusions from the Scientific Seminars (6-8 September, Kilkee, Ireland) (16 November, Paris, France). Doc/Atl, ETCNC, Paris. Doc/Atl.

ETCNC (1999b) Atlantic Region. Comments on representativity within pSCI of habitat types and species. Doc. Atl/C/rev. 2, ETCNC, Paris.

EC DG Environment (1999) 'Interpretation manual of European Union Habitats', version Eur 15/2 uitgegeven door de Europese Commissie, DG Environment, Brussel.

EC DG ENV-NATURE & BIODIVERSITY (2002). Towards a guidance document on Natura 2000 and forestry: "Challenges and opportunities". European Commission, the Environment Directorate-General, draft (01/06/02), 84p

EUROPEAN COMMUNITIES (1991) Corine Biotopes Manual.

Hermly M. & Vandekerckhove K. (in press). Bosgebieden. In: Hermly M. & De Blust G. (red). Natuurbeheer - 2de volledig herwerkte editie. Uitgave Stichting Leefmilieu.

Leyman A. & Vandekerckhove K. (2002). Berekningen van de oppervlakte bos in Vlaanderen die is opgenomen in verschillende beschermingsstatuten. Resultaten van een GIS-analyse. Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer. IBW Bb IR 2002.003

Vandekerckhove K. (1998). Criteria voor de selectie van bosreservaten in functie van een betere kadering van de Vlaamse bosreservaten in een Europees netwerk. Mededelingen Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer 1998/3, 1-113.

Vandekerckhove K. & De Keersmaeker L. (2000). Advies van het IBW betreffende bossen in de Habitatrichtlijngebieden. Rapport IBW Bb A 2000-005

Van Langenhove G. (1996). De Schermfunctie van bossen. De mogelijkheden die bossen en bomenrijen bieden ter bescherming van ons leefmilieu in Vlaanderen. Rapport KULeuven, Laboratorium voor Bos, Natuur & Landschap, Leuven.

Weyembergh G. (2003). Hoofdstuk 35 : natuureservaten. In: Dumortier et al. (red). Natuurrapport 2003 : Toestand van de natuur in Vlaanderen : cijfers voor het beleid. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud nr. 21, 275-280. Brussel.

GIS-LAGEN GEBRUIKT BIJ DE OPPERVLAKTEBEREKENINGEN

Boskartering, MVG, LIN, AMINAL, afdeling Bos & Groen, uitgave 2001 (OC GIS-Vlaanderen).

Boskartering, MVG, LIN, AMINAL, afdeling Bos & Groen, uitgave 2000 (OC GIS-Vlaanderen).

Bosreservaten, versie december 2001, Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer. MVG, LIN, AMINAL (OC GIS-Vlaanderen).

Habitat- en Vogelrichtlijngebieden, juli 2001, Instituut voor Natuurbehoud. MVG, LIN, AMINAL (OC GIS-Vlaanderen).

Natuureservaten, versie december 2000, Instituut voor Natuurbehoud. MVG, LIN, AMINAL (OC GIS-Vlaanderen).

Natuureservaten, versie januari 2002, Instituut voor Natuurbehoud. MVG, LIN, AMINAL.

PNV-laag, aangemaakt in het kader van het VLINA-project 97/06 'Ecosysteemvisie Bos Vlaanderen', Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, 2001.

VEN 1ste fase, juli 2003. MVG, LIN, AMINAL, Afdeling Natuur.